Wereld van Filantropie

Ruben Koekoek.

Social Finance NL wil 'resultatenrevolutie'

Doelmatiger overheidsbeleid vergt resultaatfinanciering

Door: Redactie DDB

11-09-2024

Politiek en Overheid

In de aanloop naar Prinsjesdag maakt Social Finance NL de balans op van tien jaar resultaatfinanciering middels Social Impact Bonds in Nederland. In dit instrument ligt de nadruk op het betalen voor het behaalde resultaat in plaats van voor de inspanning. Dat dit kan leiden tot betere resultaten voor de doelgroep die centraal staat, blijkt uit het rapport 'De toekomst van resultaatfinanciering'. Bovendien zorgt het voor een efficiënter en effectiever overheidsbeleid. Iets wat het huidige kabinet goed kan gebruiken met de grote maatschappelijke opgaven en de op handen zijnde bezuinigingsplannen. Toch is resultaatfinanciering tien jaar na haar introductie in Nederland nog altijd een niche-instrument binnen de overheid. Daarom roept Social Finance NL op tot een 'resultatenrevolutie'.

This is an open access article distributed under the terms of the CC BY-NC-ND 4.0 license
https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/

Voor Prinsjesdag 2024 worden grote bezuinigingen verwacht. Het nieuwe kabinet is van plan om rigoureuze maatregelen te nemen, onder andere door het aantal ambtenaren bij de Rijksoverheid flink in te laten krimpen. Ruben Koekoek, mededirecteur van Social Finance NL en auteur van het rapport: 'Of er bezuinigd moet worden en waarop is een politieke keuze. Wij pleiten ervoor vooral te kijken hoe beleidsdoelen effectiever en efficiënter kunnen worden bereikt. Want door gewoon met de botte bijl mensen weg te bezuinigen, gaan de maatschappelijke problemen waar we mee te maken hebben niet sneller opgelost worden.'

Het gaat er volgens Koekoek om dat de focus verschuift naar wat je wilt bereiken, welke resultaten voor welke doelgroep, en dat je van daaruit zoekt naar een oplossing en bijpassende financiering die zo efficiënt en effectief mogelijk is. In het rapport beschrijven de auteurs voorbeelden uit verschillende landen waarin ze uiteenzetten hoe ze daar resultaatgerichter werken. 'Laten we daar in Nederland vooral ons voordeel mee doen', aldus Koekoek.

Betalen voor diensten versus resultaatfinanciering

Het betalen voor de diensten van een partij, ongeacht het behaalde resultaat, is nog steeds de meest voorkomende manier van contracteren bij de overheid. Terwijl overheden en publieke diensten juist bestaan om tastbare resultaten voor hun doelgroep te realiseren. Als organisaties worden betaald voor hun diensten in plaats van hun behaalde resultaten, is de kans aanwezig dat de doelgroep niet optimaal wordt geholpen.

Bij resultaatfinanciering staat de verandering bij de doelgroep centraal, in plaats van de uitvoering van programma's. Dit stimuleert efficiëntie, maar vooral effectiviteit, omdat resultaatfinanciering kan leiden tot betere publiek-private samenwerking, meer inzet op preventie en bepaalde mate van legitimiteit. Hierdoor kunnen overheden actief sturen op uitkomsten voor verschillende doelgroepen.

This is an open access article distributed under the terms of the CC BY-NC-ND 4.0 license
https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/

Ruben Koekoek (l.) overhandigt het rapport aan Pieter Duisenberg, President van de Algemene Rekenkamer (Foto: Evelien Hogers).

Van niche naar mainstream

Uit het rapport blijkt dat zowel resultaatfinanciering als resultaatgericht werken nog een niche instrument zijn binnen de overheid. Uit gesprekken met de Social Impact Bond pioniers uit Rotterdam, maar ook met andere ervaringsdeskundigen op het gebied van resultaatfinanciering blijkt dat resultaatgericht werken, een focus op *outcomes*, vaak wordt verward met taakgericht werken, een focus op *outputs*.

Bij resultaatfinanciering ligt het zwaartepunt bij een *evidence-based* aanpak die op middellange termijn zichtbare resultaten laat zien, terwijl overheden juist vaak op zoek zijn naar snelle, korte termijnoplossingen. Om de inzet van resultaatfinanciering te stimuleren zijn er onder andere in het Verenigd Koninkrijk aparte afdelingen opgetuigd binnen ministeries en is er een resultatenfonds opgericht dat een deel van de resultaatuitbetaling voor haar rekening neemt.

This is an open access article distributed under the terms of the CC BY-NC-ND 4.0 license
https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/

Normen doorbeken

Dr. Eleanor Carter, research director bij het Government Outcomes Lab, Blavatnik School of Government, Oxford University, doet al jaren onderzoek naar resultaatgerichte publiek-private samenwerkingen: 'Resultaatfinanciering doorbreekt traditionele culturele normen in de publieke sector. Om die definitieve doorbraak te realiseren, is sterk leiderschap nodig en moeten we het instrument blijven aanscherpen, verbeteren en met data laten zien wat het oplevert, juist ook voor de mensen waar het om gaat.'

In het VK zien we volgens Carter dat resultatenfondsen helpen om de drempel te verlagen. Dit zou in Nederland ook goed kunnen werken. Carter ziet het als een belangrijke kans om resultaatfinanciering van niche naar mainstream te brengen.

Over Social Finance NL
Social Finance NL (SFNL) is een snelgroeiende organisatie die andere organisaties helpt bij het meten, financieren en vergroten van maatschappelijke impact. In de aanpak staan maatschappelijke waarde en impact voor de doelgroep centraal. SFNL is de katalysator van een resultaatgerichte manier van werken en financieren. Niet alleen door zelf een rol te spelen in projecten, maar ook door anderen te inspireren en mobiliseren om anders te gaan denken en werken en de juiste partijen bij elkaar te brengen.

Hiervoor wordt samengewerkt met overheden, sociaal ondernemers en financiers. SFNL maakt onderdeel uit van het internationale Social Finance Global Network. Social Finance NL is opgericht in 2018 en gevestigd in het SDG (Sustainable Development Goals) house in Amsterdam.

Zie ook: www.socfin.nl

Social Impact Bonds in Nederland

De eerste Social Impact Bond in Nederland vond plaats in Rotterdam. In 2013 kampte Rotterdam met één van de hoogste percentages werkloosheid in Nederland: 13,7% (CBS, 2013). Onder jongeren lag dit percentage zelfs nog hoger. In plaats van een subsidie betaalden twee investeerders, ABN AMRO Social Impact Fund en Start Foundation een arbeidstoeleidingstraject. De sociale onderneming de Buzinezzclub startte een professioneel lesprogramma dat 17 tot 24-jarigen klaarstoomde voor de ondernemers- of arbeidsmarkt.
Als dit leidde tot succes en een afname in het aantal uitkeringen, betaalde de gemeente Rotterdam de investeerders terug op basis van de besparingen.

Dit soort Social Impact Bonds zijn sindsdien ook gesloten in bijvoorbeeld de gezondheidszorg, voor recidivebestrijding of schuldhulpverlening. Sinds Rotterdam zijn er nog zeventien andere Social Impact Bonds afgesloten in Nederland. Alleen in het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Portugal zijn er meer afgesloten. De focus ligt in Nederland vooral op het bevorderen van arbeidsparticipatie (13 van de 18).

This is an open access article distributed under the terms of the CC BY-NC-ND 4.0 license
https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/